

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2017

Vilhelmina kommun

*Anneth Nyqvist
Certifierad kommunal
revisor
Jonas Anundsson, rev-
isor*

April 2018

pwc

Innehåll

1.	Sammanfattning	2
2.	Inledning	3
2.1.	Syfte och revisionsfrågor	3
2.2.	Revisionskriterier.....	4
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Iakttagelser.....	5
3.1.2.	Revisionell bedömning.....	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	6
3.2.1.	Iakttagelser.....	7
3.2.2.	Revisionell bedömning.....	7
3.3.	Rättvisande räkenskaper	7
3.3.1.	Iakttagelser.....	7
3.3.2.	Revisionell bedömning.....	10

1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2017. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2017.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen inte fullt ut redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Jämfört med upprättad helårsprognos i delårsrapporten per augusti har resultatet försämrats med 12,3 mnkr. Sedan delårsrapporten har kommunstyrelsen fattat beslut om rättning av den resultatöverföring som fullmäktige beslutade om i juni 2017. Exkluderas denna post har resultatet istället förbättrats med 9,7 mnkr.

Vi bedömer att det fortfarande finns brister gällande prognossäkerheten och att detta kan innebära att trovärdigheten till prognoser kan försämrats och att politiska beslut baseras på felaktiga underlag.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen inte fullt ut innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av de fyra finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Vi kan utifrån årsredovisningen inte göra någon sammanfattande bedömning av verksamhetsmålen för 2017. Av de två mål som presenteras samlat uppnås ett.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna inte är fullt ut rättvisande. Räkenskaperna är inte fullt ut upprättade enligt god redovisningssed mot bakgrund av att kommunen inte har övergått till komponentavskrivning vilket innebär att det finns betydande osäkerheter i redovisningen av materiella anläggningstillgångar.

Vidare finns brister gällande nothänvisning och kommunen avviker mot ett antal av Rådet för kommunal redovisnings (RKR:s) rekommendationer.

2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen (se rapport Ansvarsprovning 2017 – översiktlig granskning av kommunstyrelsen och nämnderna).

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens/landstingets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2018-04-20. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2018-04-17 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2018-05-07.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef.

2.2. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Iakttagelser

Utveckling av kommunens verksamhet

I förvaltningsberättelsen redovisas inte på ett tydligt sätt väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Kopplingen bör göras tydligare till hur detta kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Sjukfrånvaron har minskat från 6,5 % till 5,9 % från 2016 till 2017.

Förvaltningsberättelsen bör även innehålla information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten. Ekonomiska nyckeltal redovisas men däremot saknas nyckeltal för verksamheten. Olika typer av nyckeltal skulle vara relevant att visa från olika verksamhetsområden.

Jämförelser med under året gjorda prognoser återfinns under nämndernas verksamhetsberättelser.

Gemensam förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen omfattar inte en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Upplysningar lämnas om respektive bolags resultat men noter saknas utöver de som finns i respektive bolags årsredovisningar.

Investeringsredovisning

Årets investeringar redovisas inte samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om budgetavvikelse för större investeringar lämnas inte.

Investeringsbudgeten inklusive tilläggsanslag uppgår till 54,2 mnkr och utfallet till 45,1 mnkr. Det återstår därmed 9,0 mnkr och merparten kommer att föreslås överföras till 2018.

För att förtydliga investeringsredovisningen bör ytterligare uppgifter om de större investeringsprojekten lämnas.

Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelse lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall	Budget	Budget-avvikelse	Prognos-avvikelse
Kommunstyrelse	-90 022	-98 523	8 501	1 904
Utbildningsnämnd	-203 454	-203 823	369	1 059
Socialnämnden	-210 306	-215 084	4 778	-1 070
Miljö- och byggnadsnämnd	-1 015	-2 077	1 062	205
Summa nämnderna	-504 797	-519 507	14 710	2 098

För samtliga nämnder utom utbildningsnämnden har utfallet blivit betydligt bättre än vad den helårsprognos som upprättades per augusti visade på, totalt sett ca 12,6 mnkr bättre. Skillnaden från prognos till slutligt utfall är inte lika stor som de senaste åren men vi konstaterar att rutinerna gällande prognoser fortfarande behöver förbättras.

För kommunstyrelsen kan den positiva budgetavvikelsen till stor del hänföras till projektverksamhet. Inom socialnämnden är det ökade intäkter samt lägre personalkostnader än budgeterat som förklarar den positiva avvikelsen. Även inom miljö- och byggnadsnämnden är det ökade intäkter som förklarar den positiva budgetavvikelsen.

Balanskravsresultat

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Balanskravsresultatet uppgår till +5,6 mnkr (+26,0 mnkr).

Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller en utvärdering av ekonomisk ställning. Vi vill framhålla att för att en utvärdering ska kunna ske bör mål för den finansiella ställningen anges. I dagsläget finns målsättningar kopplade till god ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv men vi anser att det är oklart om dessa även är tillämpliga vid utvärdering av kommunens ekonomiska ställning.

3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen delvis redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen inte fullt ut innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

Vidare bedömer vi att det fortfarande finns brister gällande prognossäkerheten och detta innebär att trovärdigheten till prognoser kan försämrats och att politiska beslut baseras på felaktiga underlag.

3.2. God ekonomisk hushållning

Under avsnittet "måluppfyllelse utifrån mål uppsatta i budget- och strategiplan 2017-2019" beskrivs och redovisas finansiella mål och vissa av verksamhetsmålen. Det framgår dock inte vilka av verksamhetsmålen som avser god ekonomisk hushållning.

3.2.1. Iakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2017:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2017	Utfall 2017	Måluppfyllelse, KS bedömning
Skatteintäkter och generella statsbidrag ska årligen täcka löpande driftkostnader.	Resultatet uppgår till 5,6 mnr.	Ja, målet är uppfyllt.
Amorteringar 2017 ska uppgå till minst 3 mnr årligen.	Amorteringarna uppgår till 2,7 mnr.	Nej, målet är inte uppfyllt.
Soliditeten ska lägst uppgå till 65 % som långsiktigt mål.	Soliditeten uppgår till 67,5 %.	Ja, målet är uppfyllt.
Likviditeten ska uppgå till minst 30 mnr i genomsnitt per månad.	Medellikviditeten överstiger 30 mnr under årets alla månader.	Ja målet är uppfyllt.

Av redovisningen framgår att tre av fyra mål uppfylls.

Mål för verksamheten

En samlad uppföljning görs av två av verksamhetsmålen som fullmäktige fastställt i budget- och strategiplan för Vilhelmina kommun 2017-2019. Målet avseende minskad sjukfrånvaro bedöms vara uppfyllt då sjukfrånvaron har minskat med 0,6 % under 2017. Gällande det långsiktiga målet om att Vilhelmina kommun ska ha högst 100 fler invånare 2022 jämfört med 2014-12-31 är bedömningen att målet inte kommer att nås om nuvarande trend håller sig då befolkningen har minskat med två under 2017.

Övriga verksamhetsmål redovisas under respektive nämnd och dessa har granskats inom ramen för det övergripande ansvarsutövandet 2017. Uppföljningen av målen är bristfällig för kommunstyrelsen och utbildningsnämnden.

3.2.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årets resultat delvis är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Två av de fyra finansiella målen för 2017 är uppfyllda.

Styrelsen lämnar ingen sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen för god ekonomisk hushållning. Vi kan därför inte göra någon bedömning i denna del.

3.3. Rättvisande räkenskaper

3.3.1. Iakttagelser

Resultaträkning

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar kommunens intäkter och kostnader för året.

Årets resultat är positivt och uppgår till +5,6 mnkr (+27,6 mnkr). Av lämnade resultatkommentarer redogörs inte för budgetavvikelserna.

Jämfört med upprättad helårsprognos i delårsrapporten per augusti har resultatet försämrats med 12,3 mnkr. Sedan delårsrapporten har kommunstyrelsen fattat beslut om rättning av den resultatöverföring som fullmäktige beslutade om i juni 2017. Exkluderas denna post har resultatet istället förbättrats med 9,7 mnkr.

I jämförelse med föregående år har verksamhetens intäkter minskat med 7,3 mnkr där försäljningen av flygplatsen uppgår till 21,2 mnkr medan intäkter från Migrationsverket har minskat med 8,8 mnkr.

Kostnaderna har totalt sett ökat med 49,5 mnkr. Personalkostnaderna har ökat med 25 mnkr vilket är ca 15 mnkr över en normal lönerörelse. Antalet tillsvidare har ökat med 21 vilket motsvarar ca 9 mnkr. Därutöver har olika satsningar inom vissa yrkeskategorier medfört ökade kostnader. Pensionskostnaderna har ökat med ca 3,6 mnkr. Kostnader för köp av verksamhet, avser bl.a. placering för barn och vuxna har ökat med ca 7,0 mnkr och konsulttjänster har ökat med ca 3,0 mnkr.

Resultaträkning, mnkr	Utfall 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Utfall 2016
Verksamhetens intäkter	233,7			241,0
Verksamhetens kostnader	-7 22,6			-673,2
Avskrivningar	-18,5			-21,3
Verksamhetens nettokostnader	-507,4	-509,7	2,3	-453,5
Skatteintäkter	284,3	0,0	0,0	275,6
Generella statsbidrag och utjämning	221,4	0,0	0,0	223,9
	505,7	495,9	9,8	499,5
Finansiella intäkter	11,1	8,3	2,8	10,7
Finansiella kostnader	-3,9		-3,9	-3,1
Årets resultat	5,6	-5,6	1,1	53,7

Vid granskningen av resultaträkningen har bland annat följande väsentliga avvikelser noterats:

- Kommunen har inte övergått till komponentavskrivning vilket är ett lagkrav sedan 2014. Detta påverkar avskrivningarna.

Balansräkning

Balansräkningen är uppställd enligt KRL. Det finns dock brister i vissa av de presenterade noterna.

Vid granskningen av balansräkningen har följande väsentliga avvikelser noterats:

- Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Kommunen har inte övergått till komponentavskrivning vilket innebär att det finns betydande osäkerheter vid redovisningen av materiella anläggningstillgångar och avskrivningar.

Vi kan inte bedöma omfattningen av felet men bedömer att det är materiellt och påverkar räkenskaperna för år 2017 i väsentlig omfattning.

Vi har även noterat avvikelser mot RKR:s rekommendationer som presenteras under avsnittet "Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper".

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är uppställd gällande rekommendation. Den hänvisar inte till några noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

Sammanställda räkenskaper

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper men omfattar inte motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen inte ger en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning och åtaganden. Beskrivning av metod för konsolideringen av underliggande enheter saknas liksom noter till resultat- och balansräkningens poster. Det saknas även uppgifter om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning. Vidare ska det lämnas upp upplysningar om ägartillskott, koncernbidrag, utdelningar, köp och försäljning samt fordringar, skulder och andra förpliktelser mellan enheterna i den kommunala koncernen. Till de särskilda upplysningarna hör även en analys av den ekonomiska utvecklingen i företagen, bl.a. innehållande en bedömning av affärs- och marknadsrisker samt finansiella risker.

Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper

Årsredovisningen lämnar inte tillräckliga tilläggsupplysningar och redogör inte för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- RKR 2.2 Särskild avtals- och visstidspension, antal visstidsförordnanden framgår inte.
- RKR 7.1 Finansiella placeringar avseende pensionsmedel. Kommunen har avsatt medel i pensionsstiftelse och årsredovisningen bör innehålla uppgifter om utvecklingen av denna. Uppgifter om återlånade medel i verksamheten framgår inte.
- 8.2 Sammanställd redovisning, kommunen uppfyller inte kraven på tilläggsupplysningar enligt rekommendationen.
- 11.1 Materiella anläggningstillgångar, kommunen tillämpar inte komponentavskrivning. Pågående investeringar ska dessutom särredovisas såväl i balansräkningen som i anläggningsregistret (manuell rutin accepteras).
- 13.2 Leasing Upplysningar lämnas inte om ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande tre år i enlighet med RKR 13.2. Uppgifter för operationella och finansiella avtal avseende framtida leasingavgifter saknas. Kommunens externa hyresavtal bör ingå i denna sammanställning.
- 15.1 Lånekostnader Upplysning om kommunen använder huvudmetoden eller alternativ metod för beräkning av lånekostnader framgår inte.
- 18 Redovisning av intäkter från avgifter, bidrag och försäljning. Kommunen brutoredovisar inte investeringsbidrag i enlighet med rekommendationen.
- 20 Redovisning av finansiella tillgångar och skulder, årsredovisningen innehåller inte fullt ut den information som krävs enligt denna rekommendation, bl.a. saknas uppgifter om risker avseende de finansiella placeringarna samt genomsnittlig räntebindningstid och en analys över upplåningens förfallostruktur.

3.3.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna inte är fullt ut rättvisande. Räkenskaperna är inte fullt ut upprättade enligt god redovisningssed mot bakgrund av att kommunen inte har övergått till komponentavskrivning samt att det finns avvikelser mot ett flertal av RKR:s rekommendationer.

2018-04-23

Anneth Nyqvist

Anneth Nyqvist, Uppdragsledare/projektledare